

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/86/2016
Identifikačné číslo spisu: 8015200825
Dátum vydania rozhodnutia: 27.06.2018
Meno a priezvisko: Mgr. Viliam Pohančeník
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8015200825.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Viliama Pohančeníka a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Viery Nevedelovej, v právnej veci navrhovateľa: E. P., nar. XX.XX.XXXX, H. XXXX/X, R., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 29.05.2015, o starobnom dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 1Sd/65/2015-21 zo dňa 29.10.2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 1Sd/65/2015-21 zo dňa 29.10.2015 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 29.05.2015 z r u š u j e a vec v r a c i a odporkyni na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi právo na náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 1Sd/65/2015-21 zo dňa 29.10.2015 potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 29.05.2015 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie odporkyne“), ktorým odporkyňa podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) a podľa čl. 52 ods. 1 písm. b/ nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej aj len „nariadenie č. 883/2004“) priznala navrhovateľovi od 01.04.2015 starobný dôchodok v sume 68,90 Eur mesačne. Účastníkom nepriznal náhradu trov konania.

V odôvodnení rozsudku krajský súd poukázal na to, že navrhovateľ žiadosťou zo dňa 01.04.2015 požiadal o priznanie starobného dôchodku od 01.04.2015. Ku dňu rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (ďalej aj len „ČSFR“) bol navrhovateľ zamestnaný u zamestnávateľa v Českej republike. Pretože zamestnávateľ mal ku dňu rozdelenia ČSFR, t. j. k 31.12.1992, sídlo na území Českej republiky, všetky doby zabezpečenia, ktoré navrhovateľ získal pred 01.01.1993, sa považujú za doby zabezpečenia Českej republiky a dôchodok za tieto doby je príslušná poskytnúť Česká správa sociálneho zabezpečenia (ďalej aj len „ČSSZ“). Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že navrhovateľ získal

podľa právnych predpisov Slovenskej republiky obdobie dôchodkového poistenia v počte 4.955 dní, a preto mu nevznikol nárok na starobný dôchodok z dôchodkového poistenia Slovenskej republiky. Z toho dôvodu odporkyňa zohľadnila obdobie poistenia v počte 10.681 dní, ktoré získal podľa právnych predpisov Českej republiky. K 01.04.2015 spolu s dobou poistenia získanou podľa právnych predpisov Českej republiky získal navrhovateľ 15.636 dní obdobia dôchodkového poistenia, t. j. 42 rokov a 306 dní. Ďalej krajský súd citoval § 65 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z., čl. 8 ods. 1 a čl. 52 ods. 1 písm. b/ nariadenia č. 883/2004, čl. 20 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou č. 318/1994 Z. z. o sociálnom zabezpečení (ďalej aj len „Zmluva“) a čl. 15 ods. 1 Správnej dohody z 08.01.1993 o určení sídla zamestnávateľa a trvalého pobytu na účely uplatňovania článku 20 dohovoru z 29.10.1992 o sociálnom zabezpečení. Keďže navrhovateľ v rozhodujúcom období kalendárnych rokov 1984 až 2014 nezískal aspoň 22 kalendárnych rokov podľa § 63 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z., priemerný osobný mzdový bod bol podľa § 63 ods. 7 vety druhej zákona č. 461/2003 Z. z. vypočítaný z nižšieho počtu kalendárnych rokov. Krajský súd ďalej konštatoval, že odporkyňa postupovala pri výpočte sumy starobného dôchodku v súlade so zákonom, keďže navrhovateľ získal náhradnú dobu podľa § 9 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej aj len „zákon č. 100/1988 Zb.“) 147 dní v kalendárnom roku 1993, 181 dní v kalendárnom roku 1995, 14 dní v kalendárnom roku 1996, 11 dní v kalendárnom roku 2000, 19 dní v kalendárnom roku 2002, 73 dní v kalendárnom roku 2003, a preto mu patrí za toto obdobie pomerná časť osobného mzdového bodu 0,3. Úhrn osobných mzdových bodov za jednotlivé kalendárne roky rozhodujúceho obdobia je 4,2356. V rozhodujúcom období navrhovateľ úhrnom získal 4.590 dní dôchodkového poistenia, to znamená 12,5754 rokov dôchodkového poistenia podľa § 63 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.. Podiel úhrnu osobných mzdových bodov a rokov dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období, priemerný osobný mzdový bod je 0,3369. Teoretická suma starobného dôchodku patriaca za obdobie dôchodkového poistenia je 212 Eur mesačne. Navrhovateľovi patrí starobný dôchodok v sume 67,20 Eur mesačne, čo je suma zodpovedajúca obdobiu dôchodkového poistenia získanému podľa právnych predpisov Slovenskej republiky. Suma starobného dôchodku spolu so sumou zvýšenia je 68,90 Eur mesačne. Čo sa týka námietok navrhovateľa, krajský súd sa stotožnil s vyjadrením odporkyne, že k rozdielu v hodnotách osobných mzdových bodov v roku 2012 0,3954 a 0,3763 došlo v súvislosti so zmenou, výškou všeobecného vymeriavacieho základu v roku 2012, pretože podľa § 11 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. všeobecný vymeriavací základ v poslednom kalendárnom roku rozhodujúceho obdobia uvedeného v § 63 tohto zákona sa rovná všeobecnému vymeriavaciemu základu za predposledný kalendárny rok rozhodujúceho obdobia. Keďže v rozhodnutí zo dňa 28.08.2013, ktorým bola žiadosť o predčasný starobný dôchodok k 03.05.2013 zamietnutá, bol posledným rokom rozhodujúceho obdobia rok 2012, jeho výška sa rovnala všeobecnému vymeriavaciemu základu v roku 2011, t. j. 9.432 Eur. V napadnutom rozhodnutí odporkyne, ktorým bol navrhovateľovi priznaný starobný dôchodok od 01.04.2015, je však posledným rokom rozhodujúceho obdobia rok 2014, preto výška všeobecného vymeriavacieho základu v roku 2012 už nemôže byť totožná s výškou vymeriavacieho základu v roku 2011, ale je 9.660 Eur. Z uvedeného dôvodu došlo aj k zmene výšky osobného mzdového bodu v roku 2012. Krajský súd tiež uviedol, že žiadosť navrhovateľa o predčasný starobný dôchodok bola zamietnutá rozhodnutím zo dňa 28.08.2013 a následne rozhodnutím zo dňa 14.04.2014, pretože teoretická suma predčasného starobného dôchodku (184,66925707 Eur) nebola vyššia ako 1,2 násobok sumy životného minima. Keďže teoretická suma dôchodku nebola vyššia ako 1,2 násobok sumy životného minima, nebolo ďalej potrebné pristúpiť ku kráteniu teoretickej sumy dôchodku, ktorá by zodpovedala pomeru dôb získaných v Slovenskej republike k celkovej dobe poistenia získanej podľa právnych predpisov všetkých štátov. Odôvodnenie rozhodnutia zo dňa 14.04.2014 obsahovalo informáciu o sume predčasného starobného dôchodku a nie teoretickú sumu predčasného starobného dôchodku, preto sa navrhovateľ mylne domnieval, že je to skutočná suma dôchodku, na ktorú bude mať nárok pri splnení podmienok nároku na starobný dôchodok.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie navrhujúc, aby odvolací súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na nové prejednanie a rozhodnutie. V prvom rade poukázal na čl. 26 Zmluvy konštatujúc, že v jeho prípade došlo pri používaní ustanovení Zmluvy k neprimeranej tvrdosti. Navrhovateľ ukončil pracovný pomer so zamestnávateľom na území Českej republiky dňa 31.12.1992. Počnúc dňom 01.01.1993 bol evidovaný na úrade práce na Slovensku.

Pokiaľ by sa mu brali odpracované roky pred rokom 1993 ako roky odpracované na Slovensku a taktiež roky po 1993, za ktoré platil odvody do Sociálnej poisťovne na Slovensku napriek tomu, že pracoval v Českej republike, výpočet jeho dôchodku by sa radikálne zmenil. K otázke neprimeranej tvrdości zákona uviedol, že žil s vedomím, že slovenský dôchodok bude poberať za roky odpracované na Slovensku a český dôchodok sa k tomu len pripočíta. Rozdelením ČSFR prišiel o prácu v českej firme, nakoľko mu bolo povedané, že ako cudzinec nedostane diéty, nepreplatia mu cestovné ani ubytovňu a teda zistil, že sa mu neoplatí chodiť do práce v Českej republike. Nakoľko doma práca nebola, nakoniec skončil v českej firme, ktorá mu dala aspoň ubytovňu. V tejto súvislosti navrhovateľ položil otázku, prečo mu za dlhých 20 rokov (1993 až 2013) zo strany Sociálnej poisťovne nikto neoznámil (ani v roku 2013, keď požiadal o predčasný starobný dôchodok), že jeho roky sú presunuté do Českej správy sociálneho zabezpečenia a je „de facto“ Čech. Ďalej navrhovateľ uviedol, že čakal od 03.05.2013 do začiatku septembra 2013, kedy mu prišlo rozhodnutie odporkyne, že mu predčasný dôchodok nevyšiel. Finančne už bol na dne a keď mu prišlo rozhodnutie Českej správy sociálneho zabezpečenia, zostal prekvapený, lebo českú stranu o nič nežiadal. Keď nakoniec dostal z Českej republiky predčasný dôchodok krátený o dosť veľkú sumu (3 roky), poplatil dlhy a na vycestovanie za prácou mu už peniaze neostali. Taktiež uviedol, že keby vedel, čo ho čaká, bol by zastavil vyplácanie predčasného dôchodku z Českej republiky a išiel by robiť hoci aj smetiara, aby mu nekrátili dôchodok. Na Slovensku platí zákon o minimálnom dôchodku po odpracovaní 30 a viac rokov. Jeho manželke patrí po novom dôchodok v sume 328 eur a navrhovateľovi prišlo spolu z Čiech a zo Slovenska 329 Eur za jeho ťažkú a zodpovednú prácu. Navrhovateľ na záver položil otázku, čo má vlastne robiť.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu z dôvodu jeho vecnej správnoti. Dôvody, ktoré uviedol navrhovateľ v odvolaní, nepovažovala za opodstatnené. Navrhovateľ získal podľa právnych predpisov Slovenskej republiky obdobie dôchodkového poistenia v počte 4.955 dní, preto mu nevznikol nárok na starobný dôchodok z dôchodkového poistenia Slovenskej republiky. Z tohto dôvodu mu bolo zohľadnené obdobie dôchodkového poistenia, ktoré získal podľa právnych predpisov Českej republiky v počte 10.681 dní. K 01.04.2015 získal navrhovateľ spolu s dobou poistenia získanou podľa právnych predpisov Českej republiky spolu 15.636 dní obdobia dôchodkového poistenia, t. j. 42 rokov a 306 dní. Ďalej odporkyňa citovala čl. 52 ods. 1 písm. b/ nariadenia č. 883/2004 a konštatovala, že navrhovateľovi patrí starobný dôchodok v sume 67,20 Eur mesačne, čo je suma zodpovedajúca obdobiu dôchodkového poistenia získanému podľa právnych predpisov Slovenskej republiky.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „SSP“). V zmysle § 492 ods. 2 SSP, odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je potrebné vyhovieť.

Nebolo sporné, že navrhovateľ bol ku dňu rozdelenia ČSFR, t. j. k 31.12.1992 zamestnaný u zamestnávateľa v Českej republike. Vzhľadom na to, že jeho zamestnávateľ mal k 31.12.1992 sídlo na území Českej republiky, považovala odporkyňa všetky doby získané navrhovateľom pred týmto dátumom za doby zabezpečenia Českej republiky konštatujúc, že za tieto doby je príslušná poskytnúť mu dôchodok ČSSZ. Spornou medzi účastníkmi bola otázka správnoti a spravodlivosti výpočtu starobného dôchodku navrhovateľa.

Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že navrhovateľ dosiahol dôchodkový vek dňom XX.XX.XXXX a k uvedenému dňu získal obdobie dôchodkového poistenia podľa právnych predpisov Slovenskej republiky v počte 4.955 dní a obdobie dôchodkového poistenia podľa právnych predpisov Českej republiky v počte 10.691 dní.

Prejednávaná vec predstavuje ďalší prípad tzv. česko-slovenských dôchodkov. Táto problematika prešla v období po rozpade ČSFR značným vývojom jednak na Slovensku ako aj v Českej republike, kde sa na vývoji danej problematiky podieľali nielen orgány sociálneho zabezpečenia, ale aj správne súdy, Ústavný súd Českej republiky, Súdny dvor Európskej únie a v neposlednom rade aj český zákonodarca. Vzhľadom na skutočnosť, že pravidlá uplatňované v tejto oblasti sa v priebehu rokov menili a nemožno ich vykladať izolovane, považoval odvolací súd za potrebné zrekapitulovať právno-politický vývoj tejto problematiky.

Napriek tomu, že Československá socialistická republika sa stala k 01.01.1969 federáciou, zachovala si jednotnú dôchodkovú sústavu. K rozdeleniu tejto sústavy došlo až rozpadom spoločného štátu - ČSFR (ktorý mal jednotný systém dôchodkového zabezpečenia) a vznikom Českej republiky a Slovenskej republiky, t. j. dňom 01.01.1993. Z hľadiska vtedajšieho práva bolo právne irelevantné, v ktorej časti československého štátu bol občan zamestnaný, resp. kde mal sídlo jeho zamestnávateľ.

Úprava vzájomných vzťahov v sociálnej oblasti sa po vzniku dvoch samostatných štátov uskutočnila uzatvorením Zmluvy publikovanej pod č. 318/1994 Z. z. - dvojstrannou medzinárodnou zmluvou koordinačného charakteru, prostredníctvom ktorej sa okrem iného rozdelila medzi oba štáty zodpovednosť za nároky vyplývajúce z účasti na dôchodkovom systéme zaniknutej ČSFR.

Zmluva vychádza zo základných princípov v oblasti sociálneho zabezpečenia obsiahnutých v pôvodných predpisoch Európskej únie o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia migrujúcich osôb (nariadenie Rady (EHS) č. 1408/71 a č. 574/72) a v nariadeniach, ktoré ich nahradili (nariadenie č. 883/2004 a č. 987/2009). Tieto princípy (rovnosť zaobchádzania, sčítanie dôb poistenia pre vznik nároku na dávku, výplata dávok od druhého zmluvného štátu) sú zahrnuté aj v iných bilaterálnych zmluvách dojednaných Slovenskou republikou s inými štátmi. Súčasťou koordinačných nariadení sa stali aj čl. 11, 20 a 33 a od vstupu Českej republiky a Slovenskej republiky do Európskej únie sa tieto koordinačné nariadenia priamo aplikujú v oboch štátoch.

Na rozdiel od iných zmlúv však musela Zmluva, okrem vyššie uvedených štandardných medzinárodných princípov, upraviť aj situácie, ktoré vznikli rozdelením ČSFR, a to spôsobom spočívajúcim v pomernom rozdelení práv a povinností vyplývajúcich z existencie predošlého spoločného štátu medzi obidva novovzniknuté samostatné štáty a stanoviť zásady pre rozdelenie nákladov na platenie dôchodkov za doby zabezpečenia (poistenia) získané občanmi v spoločnom štáte.

Kľúčovým ustanovením upravujúcim problematiku tzv. česko-slovenských dôchodkov je čl. 20 ods. 1 Zmluvy, v zmysle ktorého sa doby zabezpečenia získané pred dňom rozdelenia ČSFR považujú za doby zabezpečenia toho zmluvného štátu, na ktorého území mal zamestnávateľ občana sídlo ku dňu rozdelenia ČSFR alebo naposledy pred týmto dňom.

Citovaný čl. 20 ods. 1 Zmluvy obsahuje kolízne kritérium, na ktorom sa obidva zmluvné štáty, teda Česká republika a Slovenská republika, dohodli. Kritériom pre rozdelenie dôb zamestnania získaných občanom pred rozdelením ČSFR je sídlo jeho zamestnávateľa ku dňu rozdelenia ČSFR alebo naposledy pred týmto dátumom. Toto pravidlo určuje, že doby zamestnania získané počas obdobia existencie ČSFR bude zohľadňovať na účely dôchodku iba jeden z nástupníckych štátov.

S ohľadom na skutočnosť, že problematiku tzv. česko-slovenských dôchodkov podrobne riešil Ústavný súd Českej republiky, ktorý zásadným spôsobom ovplyvnil aplikačnú prax týkajúcu sa sporov v tejto oblasti, považoval odvolací súd za účelné z dôvodu jeho analogického uplatnenia aj v podmienkach Slovenskej republiky poukázať na tieto právne názory, s ktorými sa v celom rozsahu stotožnil.

Ústavný súd Českej republiky v náleze sp. zn. II. ÚS 405/02 zo dňa 03.06.2003 konštatoval, že ČSFR „charakterizoval jednotný systém dôchodkového poistenia, a tak z hľadiska vtedajšieho práva bolo irelevantné, v ktorej časti československého štátu bol občan zamestnaný, resp. kde mal sídlo jeho zamestnávateľ.“ Z uvedeného dôvodu dospel k záveru, že „...na dobu zamestnania pre zamestnávateľa

so sídlom v slovenskej časti československého štátu preto nemožno nazerať ako na „zamestnanie v cudzine“. Takéto rozlišovanie medzi občanmi Českej republiky, ktoré je založené na fikcii, podľa ktorej bolo zamestnanie v Slovenskej republike vtedajšieho československého štátu (resp. sídlo zamestnávateľa), „zamestnaním v cudzine“, považuje ústavný súd vo svetle vyššie uvedeného za diskriminujúci, lebo nie je podložený objektívnymi a rozumnými dôvodmi.“

Treba spomenúť aj názor ústavného súdu, že „... Všetci štátni občania Českej republiky majú právo na rovnaké zaobchádzanie v oblasti sociálneho zabezpečenia s ohľadom na odpracované roky do 31.12.1992 bez ohľadu na miesto výkonu práce a sídlo zamestnávateľa vo vtedajšom Československu. Ani miesto výkonu práce ani sídlo zamestnávateľa na území neskoršej Slovenskej republiky nemožno na tento účel považovať za nachádzajúci sa na území cudzieho štátu. ... Z uvedenej maximy plynie, že vzťahy sociálneho zabezpečenia a nároky z nich plynúce v predmetnej problematike neobsahujú cudzí prvok, ktorý je podmienkou aplikácie nariadenia.“ (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 5/12 zo dňa 31.01.2012).

Citované nálezy Ústavného súdu Českej republiky možno analogicky použiť aj na doby zamestnania získané u zamestnávateľa v Českej republike slovenským občanom.

Ďalej je tiež potrebné poukázať na právny názor Ústavného súdu Českej republiky vyslovený napr. v nálezoch sp. zn. IV ÚS 158/04 zo dňa 04.04.2005, sp. zn. III. ÚS 252/04 zo dňa 05.01.2005, sp. zn. I. ÚS 257/06 zo dňa 04.11.2008 a i., v zmysle ktorého „Nemôže byť na ujmu českému občanovi (pozn. súdu: analogicky ani slovenskému občanovi) vo výške jeho dôchodkových nárokov, lebo zmyslom uzatvorenia medzinárodnej zmluvy nemôže byť krátenie dôchodkových nárokov vlastným občanom, ktorým vyšší dôchodkový nárok vzniká nezávisle na takejto zmluve podľa vnútroštátnych predpisov.“

Skutkovo a právne totožnú vec, ako je predmetom tohto konania, riešil odvolací súd v rozsudku sp. zn. 9So/124/2013 zo dňa 25.02.2015, v ktorom dospel k zhodnému právnomu názoru ako český ústavný súd vo vyššie citovanej judikatúre, že poistenie získané do 31.12.1992 za existencie spoločného štátu na území Českej republiky nemožno považovať len za dobu odpracovanú v cudzine na účely čl. 46 nariadenia č. 883/2004. Z tohto dôvodu nie je možné s takými občanmi zaobchádzať inak ako s občanmi, ktorých zamestnávateľa mali za existencie spoločného štátu do 31.12.1992 sídlo na území Slovenskej republiky. Taký postup by podľa názoru odvolacieho súdu bol v rozpore s čl. 12 a čl. 39 ods. 1 Ústavy SR, ktorý zakotvuje právo občana na primerané hmotné zabezpečenie v starobe.

Podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy SR, občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

V kontexte s čl. 39 ods. 1 Ústavy SR a zákazom diskriminácie uvedeným v čl. 12 Ústavy SR, je potrebné si uvedomiť, že Slovenská republika je jedným z dvoch nástupníckych štátov ČSFR ako jedného štátu, a teda v prípade zamestnania na území ČSFR u zamestnávateľa, ktorý mal sídlo na území ČSFR, nejde o klasické zamestnanie v cudzine (inom členskom štáte Európskej únie). Do 31.12.1992 sa doby zamestnania na území Českej republiky aj na území Slovenskej republiky ako členských štátov československej federácie hodnotilo jednotne ako zamestnanie v tom istom štáte (naposledy podľa zákona č. 100/1988 Zb.).

Z hľadiska čl. 39 ods. 1 Ústavy SR je možné považovať zamestnanie v Českej republike za zamestnanie v cudzine až po 31.12.1992, resp. po 30.04.2004 za zamestnanie v inom členskom štáte únie. Z tohto pohľadu je potrebné nazerať aj na starobný dôchodok priznaný podľa nariadenia č. 883/2004 a čl. 20 Zmluvy tak, že ide iba o nárok na základnú výšku starobného dôchodku v každom z uvedených dvoch nástupníckych štátov ČSFR.

Ak takto určená základná výška dôchodkov ku dňu vzniku nároku na dôchodok v ich súčte po prepočítaní kurzu mien oboch štátov nedosahuje výšku, ktorá by navrhovateľovi patrila, ak by sa pre výšku jeho starobného dôchodku započítali nielen všetky doby dôchodkového poistenia získané tak na

území Slovenskej republiky ako aj na území Českej republiky pred 01.01.1992, ale aj všetky priemerné príspevky od 01.01.1984 do 31.12.1992 (resp. pri použití § 63 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. aj pred 01.01.1984), potom tento dôchodok musí byť priznaný v sume rovnajúcej sa rozdielu medzi výškou starobného dôchodku priznaného ČSSZ a takou výškou dôchodku, ktorá by navrhovateľovi patrila, ak by mu všetky doby poistenia a príspevky do 31.12.1992 boli hodnotené podľa slovenských právnych predpisov.

Okolnosť, že zákon č. 461/2003 Z. z. ani iný právny predpis taký postup priamo neupravuje, je z hľadiska nároku navrhovateľa na primerané zabezpečenie v starobe nepodstatná; ak taká úprava chýba alebo je neúplná, lebo zákonodarca pri tvorbe právneho predpisu opomenul možné dopady výpočtu dôchodkov podľa medzinárodnej zmluvy, resp. pokiaľ nereagoval na také dopady, potom pri posudzovaní dôchodkových nárokov navrhovateľa treba vychádzať z čl. 12 a čl. 39 ods. 1 Ústavy SR ako základného zákona Slovenskej republiky.

Vzhľadom na to, že jediným orgánom vykonávajúcim dôchodkové poistenie, teda aj starobné poistenie ako poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia, je Sociálna poisťovňa (§ 120 ods. 1 v spojení s § 2 písm. b/ bod 1. zákona č. 461/2003 Z. z.), je táto povinná vypočítať starobný dôchodok poistencovi aj podľa zákona č. 461/2003 Z. z. samostatne a priznať mu ho v takej výške, aby súčet jeho starobných dôchodkov z Českej republiky a Slovenskej republiky po zohľadnení menového kurzu nebol nižší ako dôchodok poistenca, ktorý počas svojho produktívneho života získal rovnakú dobu poistenia a rovnaké príjmy len u zamestnávateľov, ktorí mali sídlo na území Slovenskej republiky.

Ústavný súd Českej republiky v náleze sp. zn. II. ÚS 2524/10 zo dňa 05.09.2012 tiež konštatoval, že „ústredným motívom rozhodovania ústavného súdu v týchto prípadoch bolo nájdanie spravodlivého zaobchádzania s občanmi, ktorí boli de facto poškodení na výške dôchodkov v dôsledku rozdelenia federácie: bez toho, aby títo občania v priebehu svojho života migrovali, predmetné zmluvy ich vystavili situácii, kedy mali poberať dôchodok z druhého štátu so všetkými rizikami, ktoré z tohto modelu môžu plynúť (rozdielna úroveň ekonomík oboch štátov a z toho plynúca výška výpočtu dôchodkov, rozdiely v menových kurzoch atď.). Osoby dotknuté týmito pravidlami mohli nepochybne považovať takúto právnu situáciu za nespravodlivú a cítili sa legitímne poškodení na svojich právach.“

Majúc na zreteli pôvodný účel, ktorý sledovali medzinárodné zmluvy a ktorým bolo nielen určenie štátu príslušného na priznanie dôchodkových dávok, ale taktiež spravodlivé rozloženie záťaže štátnych rozpočtov, z ktorých je v danom štáte vyplácaný dôchodok, dospel odvolací súd k záveru, že v danom prípade je potrebné rozhodnúť o nároku navrhovateľa na starobný dôchodok a o jeho výške tak, aby súčet jeho starobných dôchodkov z Českej republiky a Slovenskej republiky po zohľadnení menového kurzu nebol nižší ako dôchodok poistenca, ktorý získal rovnakú dobu poistenia a rovnaké príjmy len u zamestnávateľov, ktorí mali sídlo na území Slovenskej republiky. Takýto postup je podľa názoru odvolacieho súdu v súlade s ústavne konformným výkladom právnych predpisov upravujúcich sociálne poistenie v rámci a v súlade s Ústavou SR.

Záverom je potrebné zdôrazniť, že „Zmyslom uzatvorenia medzinárodnej zmluvy nemôže byť krátenie dôchodkových nárokov vlastným občanom, ktorým vzniká vyšší dôchodkový nárok nezávisle na takejto zmluve podľa vnútroštátnych predpisov.“ (nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1375/07 zo dňa 03.03.2009).

Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 vety prvej OSP zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie podľa § 250q ods. 2 v spojení s § 250j ods. 2 písm. d/ OSP. Úlohou odporkyne v ďalšom konaní bude znovu rozhodnúť o nároku navrhovateľa a jeho výške v súlade s vyššie uvedeným právnym názorom odvolacieho súdu, ktorým je pri novom rozhodovaní vo veci viazaná (§ 250ja ods. 4 OSP).

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 OSP tak, že úspešnému navrhovateľovi ich náhradu nepriznal, keďže si žiadne trovy neuplatnil.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.